

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Sreda, 1. september 2004 / 100 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.

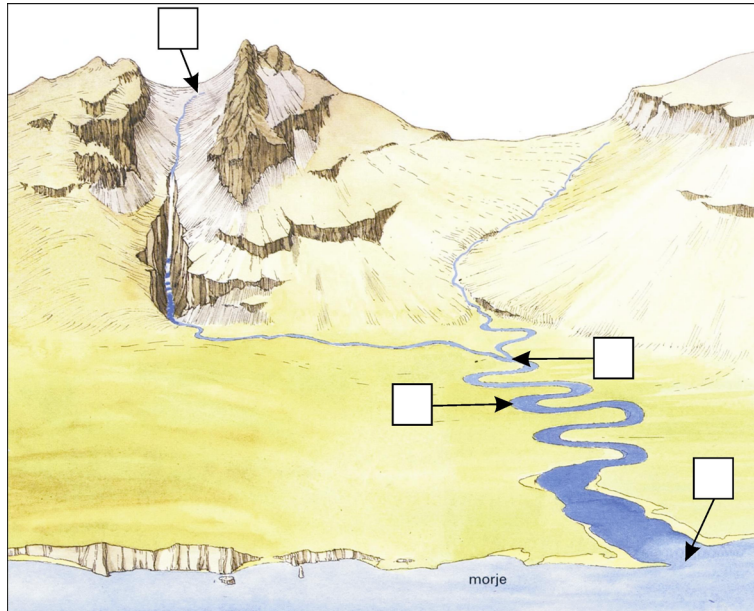
PRAZNA STRAN

Obrnite list.

A1 – OBČA

1. V posamezni kvadrat na **sliki 1** vpišite ustrezno številko zemljepisnega pojma.

Slika 1

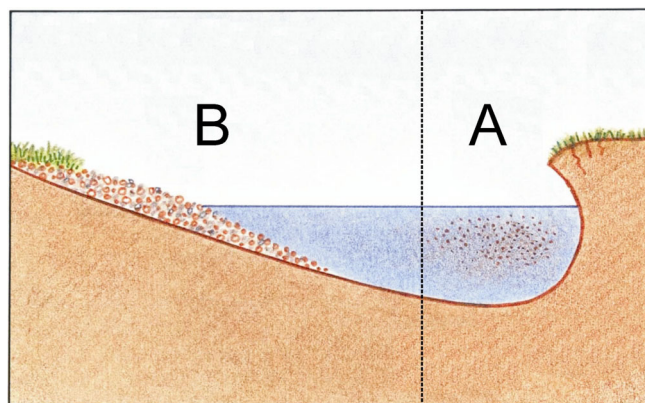
(Vir: Sauvain, P., 1999: *Reke in doline*, str. 4. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- 1 izvir
- 2 ustje
- 3 meander
- 4 sotočje

(1 točka)

2. **Slika 2** prikazuje prečni prerez reke. S črkama **A** in **B** sta označena dva dela rečnega brega. Imenujte prevladujoči **proces**, ki deluje na posameznem delu reke. S črko **C** na **sliki 2** označite tisti del reke, kjer je njen **tok najhitrejši**.

Slika 2

A _____

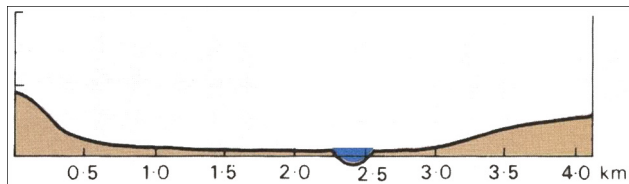
B _____

(3 točke)

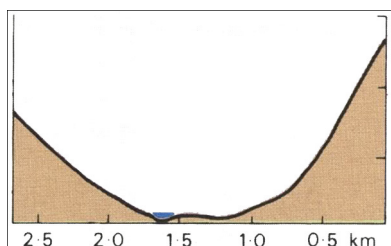
(Vir: Waugh, D., 1994: *Key Geography for GCSE*, str. 8. Stanley Thornes. Cheltenham)

3. **Slike 3, 4 in 5** prikazujejo prečni prerez doline od izvira do izliva. Pod vsako sliko napišite, kateri del toka reke predstavlja.

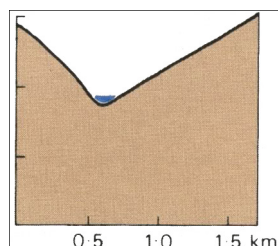
Slika 3

Slika 4

Slika 5

(Vir: Galbraith, I., 1995: *Understanding the Physical World*, str. 55. Oxford University Press. Oxford)

(1 točka)

4. Pri vsaki trditvi v **tabeli 1 s plusom (+)** označite tisto sliko, za katero je zapisana trditev najbolj značilna.

Tabela 1

Trditev	Slika 3	Slika 4	Slika 5
Najmanj primerna za plovbo.			
Značilne so mrtvice.			
Oblikuje se delta.			
Prevladujejo akumulacijske rečne terase.			
Intenzivna denudacija velikega materiala (skale, prod).			

(2 točki)

5. V rečnih dolinah so pogoste **poplave**. Opišite dva naravna vzroka, ki pogojujeta to naravno nesrečo, in pojasnite vlogo človeka kot dejavnika pri povečevanju možnosti poplavljanja rek.

Naravna vzroka:

1 _____

_____

2 _____

_____

Vloga človeka: _____

_____

_____

_____

(3 točke)

A2 – OBČA

6. Imenujte **zemljiški kategoriji (rabo tal)**, ki ju prikazujeta **priloga 1 in 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Priloga 1: _____

Priloga 2: _____

(2 točki)

7. Izmed naravnih dejavnikov kmetijstva (klima, rastlinstvo, prst in relief) izberite tistega, ki je **najbolj vplival na rabo tal** prikazano v **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)**, in pojasnite kako.

Dejavnik: _____

Pojasnitev: _____

_____
_____
_____

(1 točka)

8. Imenujte kmetijsko panogo in obliko kmetijstva, ki ju prikazuje **priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Kmetijska panoga: _____

Oblika kmetijstva: _____

(2 točki)

9. Človek se ukvarja tudi s takšnimi oblikami kmetovanja, ki niso sonaravne. Opišite **problema**, ki se ob takem načinu kmetovanja pojavljata na kmetiji, ki jo prikazuje **priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

1 _____

_____

2 _____

_____

(2 točki)

10. Preberite trditve, ki opisujejo neko obliko kmetovanja v **tropski Afriki**. Imenujte to obliko in pred vsako trditvijo obkrožite **P**, če pomeni to **prednost**, oziroma **S**, če pomeni **slabost za državo** v kateri se pojavlja.

Oblika kmetijstva: _____

P S Ta oblika kmetijstva izboljšuje podeželsko prometno infrastrukturo in spodbuja razvoj podeželja.

P S Ta oblika kmetijstva omogoča prepotrebna delovna mesta in delovni sili nudi izkušnje.

P S Pri kmetovanju uporabljajo uvožena semena, umetna gnojila in stroje.

P S Velika odvisnost od cen na svetovnem tržišču.

(3 točke)

B1 – SVET

11. Obkrožite **DA**, če je trditev pravilna, oziroma **NE**, če je napačna.

DA NE Avstralija je najmanjša in od Evrope najbolj oddaljena celina.

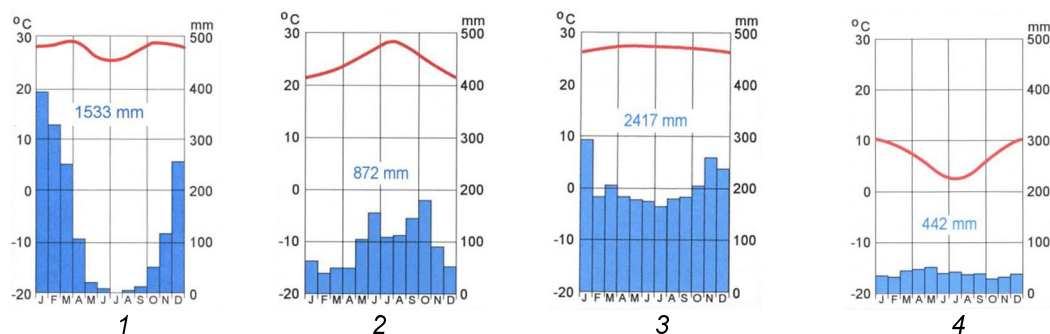
DA NE V osrednjem delu celine, kjer je izhlapevanje manjše od padavin, se pojavljajo arteški vodnjaki.

DA NE Avstralski domorodci so danes enakopravni avstralski državljani, ki jim vlada vrača njihovo prvotno zemljo.

(2 točki)

12. Med klimogrami na **sliki 6** je le eden, ki predstavlja podnebje v **Avstraliji**. Ugotovite, kateri je to, in utemeljite svojo odločitev.

Slika 6

(Vir: Kolenc-Kolnik, K., Otič, M., Vovk, A., 1997: *Sodobni svet. Učbenik*, str. 74, 126 in 10; *Delovni zvezek*, str. 39. Modrijan. Ljubljana)

Klimogram številka: _____

Utemeljitev: _____

_____

_____

(2 točki)

13. **Priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje **pokrajino** v Avstraliji. Oglejte si jo in vsakemu od pojmov na levi strani obkrožite po en ustrezen podatek oziroma pojem z desne strani.

Podnebje:	sredozemsko	savansko	puščavsko	monsunsko
Količina padavin:	0–250 mm	250–500 mm	500–1500 mm	nad 1500 mm
Kmetijstvo:	družinske farme	mlečna živinoreja	ekstenzivna ovčereja	

(2 točki)

14. Pojasnite, zakaj je Avstralija vse do 60-tih let prejšnjega stoletja **zavirala priseljevanje** prebivalstva, kljub temu da je povprečna gostota v državi le 2 prebivalca/km².

(1 točka)

15. Iz katere **celine** se prebivalstvo **ni smelo priseljevati** v Avstralijo, ker je bilo to z zakonom prepovedano?

(1 točka)

16. Pomembno vlogo v gospodarstvu Avstralije ima **rudarstvo**, ki se srečuje s številnimi težavami. Opišite eno izmed teh **težav**.

(1 točka)

17. Pojasnite trditev: »Avstralija je celina, ki ima še veliko razvojnih možnosti.«

(1 točka)

B2 – SVET

18. V **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črkami **A, B** in **C** označene države, pomembne **izvoznice naravnih bogastev**. Imenujte te države.

A _____

B _____

C _____

(2 točki)

19. Zakaj je v državah **B** in **C**, označenih v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)**, veliko **rudnih nahajališč**?

_____
_____

(1 točka)

20. Država, ki je v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** označena s črko **A**, je **velika izvoznica nafte**. Napišite eno pozitivno in eno negativno **posledico** takšne izvozne naravnosti za **gospodarski razvoj te države**.

Pozitivna posledica: _____

Negativna posledica: _____

(2 točki)

21. V svetovnem gospodarstvu pomeni Afrika veliko manj, kakor bi ustrezalo glede na njena naravna bogastva. Opišite, kako je na **gospodarski razvoj** Afrike **vplival kolonializem** in kako danes vpliva na ta razvoj **vladajoča elita**.

Kolonializem: _____

_____
_____

Vladajoča elita: _____

_____
_____

(2 točki)

22. Afrika ima, dolgoročno gledano, velike možnosti za polno izrabo svojih naravnih virov. Razložite, zakaj je za **hitrejši gospodarski razvoj** pomembno, da afriške države več časa kakor do sedaj namenijo izobraževanju, tujim vlaganjem in infrastrukturi.

Izobraževanje: _____

_____

_____

Tuja vlaganja: _____

_____

_____

Infrastruktura: _____

_____

_____

(3 točke)

C1 – EVROPA

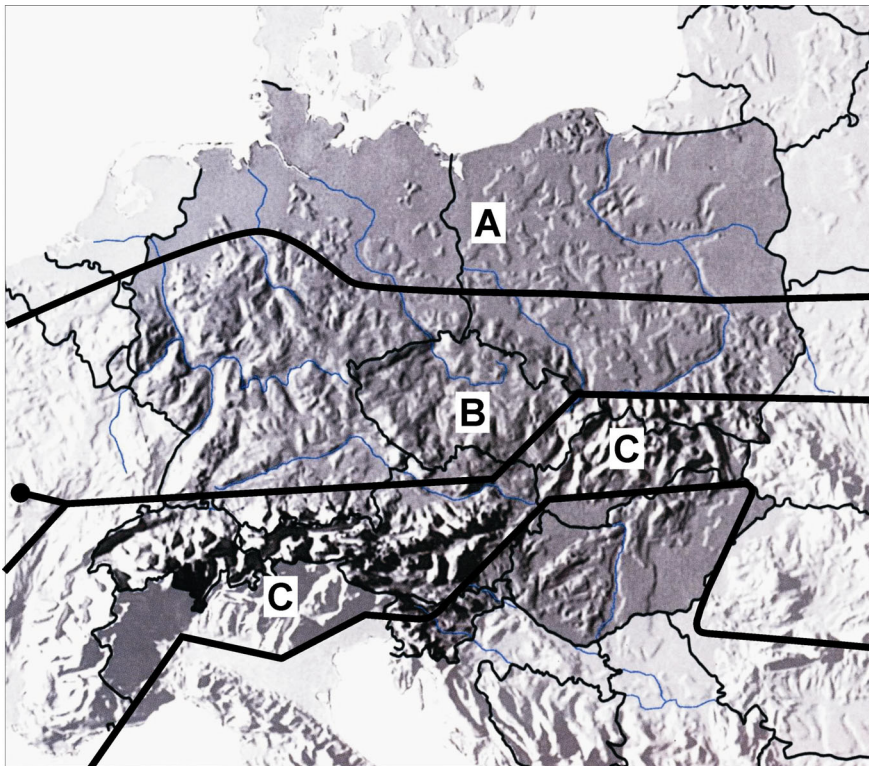
23. Priloga 5 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazuje države Srednje Evrope. K številkam pripišite njihova imena.

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	

(2 točki)

24. K črkam napišite, katere tri osnovne **zgradbene in pokrajinske enote**, prikazane na karti 1, sestavljajo Srednjo Evropo.

Karta 1

(Vir: Senegačnik, J., in ostali, 2000: Spoznavamo Evropo in Azijo. Delovni zvezek, str. 63. Modrijan. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

(1 točka)

25. K **trem** opisom pripišite **DA**, če gre za značilnost pokrajine, ki je na **karti 1** označena s črko **B**.

- _____ Območje je bilo nagubano v silurju.
 _____ Območje je bilo nagubano v karbonu.
 _____ Območje se je zaradi reliefne razgibanosti počasi gospodarsko razvijalo.
 _____ Območje je zajela zgodnja industrializacija.
 _____ Tektonska dogajanja v terciarju so ugodno vplivala na izkoriščanje naravnih bogastev.
 (2 točki)

26. Na **območju**, ki je na **karti 1** označeno s črko **B**, so velike razlike v **industrijski razvitosti** med zahodnim in vzhodnim delom. Pojasnite **vzrok** teh **razlik**.

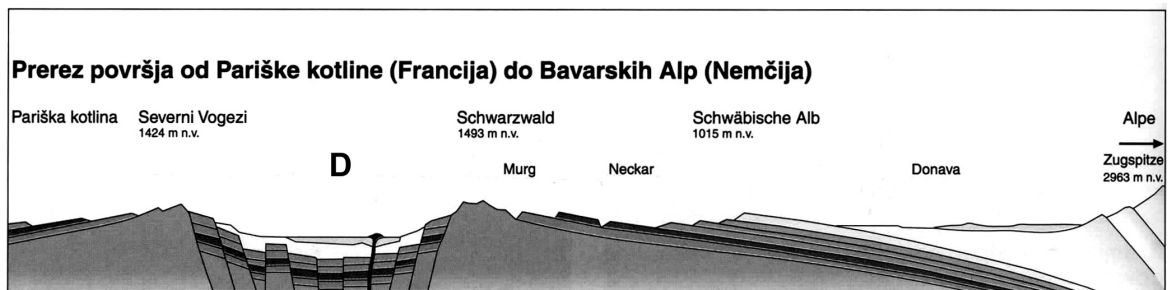

(1 točka)

27. **Slika 7** prikazuje prerez površja od Pariške kotline do Bavarskih Alp (Nemčija). Na črto napišite **ime regije**, katere del je na prerezu označen s črko **D**.

Slika 7

(Vir: Kolenc-Kolnik, K., in ostali, 1999: Geografija za 7. razred, str. 96. DZS. Ljubljana)

D _____

(1 točka)

28. Opišite **dva vzroka** za **visoko** gospodarsko razvitost regije D na sliki 7 in pojasnite, zakaj v zadnjem času nekoliko **izgublja na pomenu**.

Vzroka:

1 _____
_____

2 _____
_____

Pojasnitev: _____

_____
_____
_____

(3 točke)

C2 – EVROPA

29. K navedenima območjema Severne Evrope pripišite **geološki dobi**, v katerih sta nastali.

Skandinavsko gorovje: _____

Baltiški ščit: _____

(2 točki)

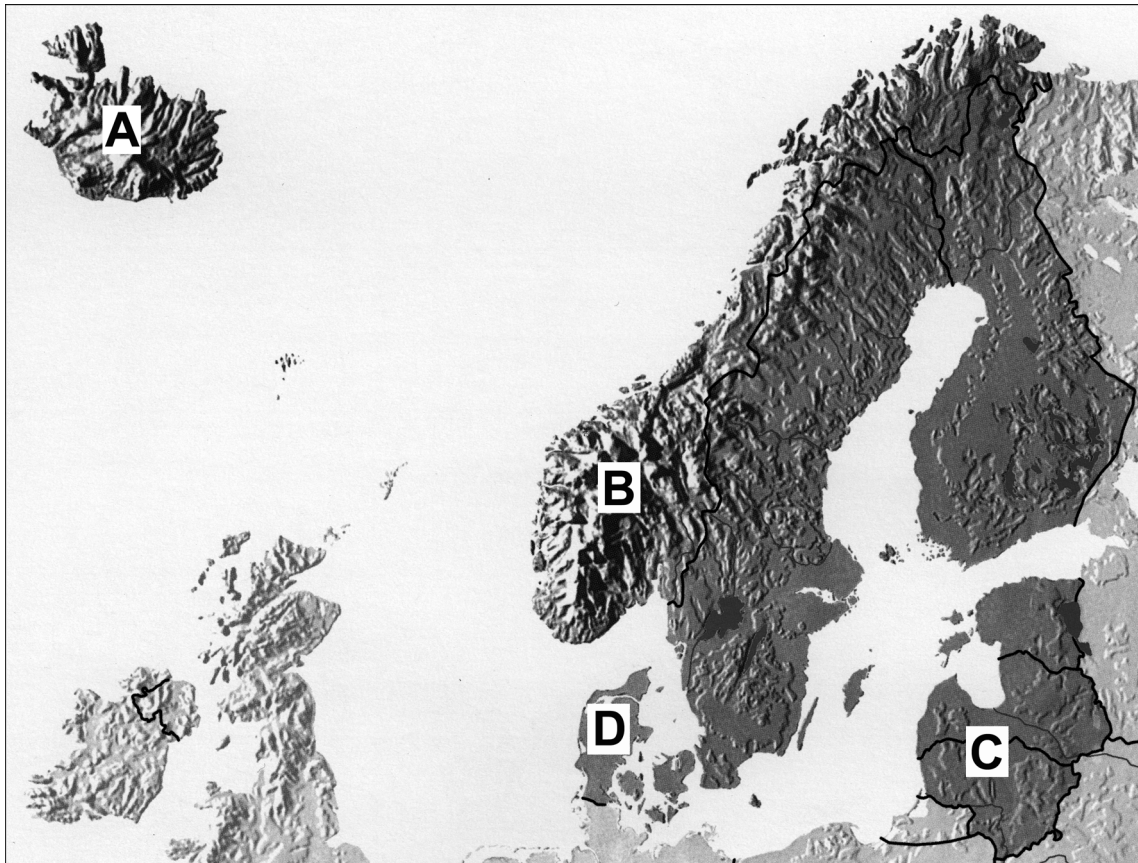
30. K črkam, ki na **karti 2** označujejo nekatera območja Severne Evrope, pripišite prevladujočo **kamninsko zgradbo**. Izbirajte med naslednjimi skupinami kamnin:

sedimentne kamnine

predornine

magmatske in metamorfne kamnine

Karta 2

(Vir: Senegačnik, J., in ostali, 2000: Spoznavamo Evropo in Azijo. Delovni zvezek, str. 65. Modrijan. Ljubljana)

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki)

31. Opišite **nastanek kislega dežja**.

(1 točka)

32. Pojasnite dva vzroka, ki vplivata na to, da so **učinki kislega dežja** najmočnejši prav v **gozdovih** Skandinavskega polotoka.

1

2

(2 točki)

33. Kljub precejšnji prizadetosti gozdov Skandinavskega polotoka predstavljajo les in lesni proizvodi pomemben delež v izvozu nekaterih nordijskih držav. S pomočjo **grafa 1** napišite, katera **nordijska država** ima takšno **strukturo izvoza**.

Graf 1

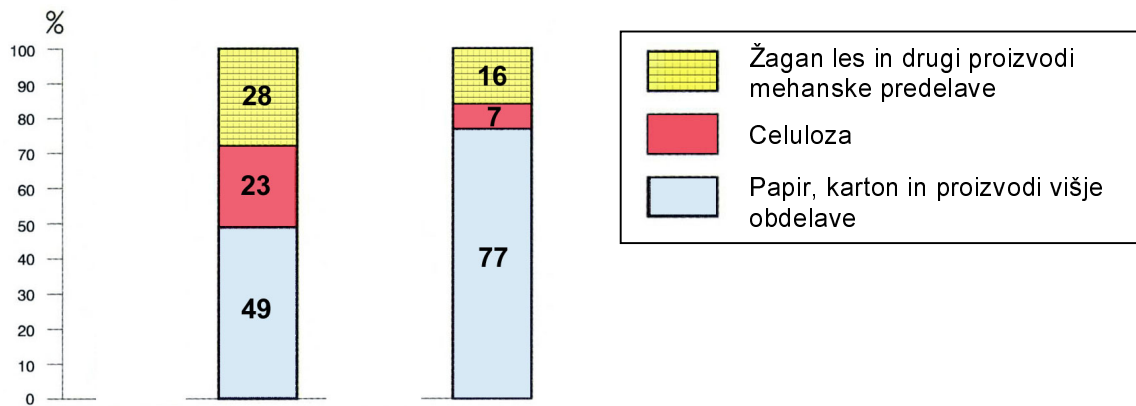
(Vir: Brinovec, S., in ostali, 1998: Geografija Evrope 3, str. 44. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(1 točka)

34. **Graf 2** prikazuje spremembo izvoza lesne predelovalne industrije v državi iz **naloge 33** med letoma **1970** in **2000**. Pod stolpca napišite letnici, ki ustrežata strukturi izvoza v posameznem letu, in **pojasnite, zakaj** je prišlo do **sprememb**.

Graf 2

(Vir: Brinovec, S., in ostali, 1998: Geografija Evrope 3, str. 54. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Pojasnitev: _____

_____

_____

_____

(2 točki)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN